

คำวินิจฉัยของ นายอูระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๐/๒๕๔๗

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๕ ตามคำสั่งวุฒิสภาที่ ๓/๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๕ เรื่องแต่งตั้งข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง โดยผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน และนางนวลเพ็ญ ภัทรเลาหะ คู่สมรส กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ต่อมา ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๓ โดยมีรายละเอียดของทรัพย์สินแต่ละรายการเป็นเช่นเดียวกับรายการทรัพย์สิน กรณียื่นเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา แตกต่างกันเพียงจำนวนเงินฝากใน ๓ บัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้องที่เพิ่มขึ้นประมาณ ๗ ล้านบาท

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแล้ว ตรวจพบรายการทรัพย์สิน ๓ รายการ ที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ได้ยื่นไว้ในกรณีเข้ารับตำแหน่งซึ่งแสดงรายการทรัพย์สินที่มีอยู่ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และกรณีพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งแสดงรายการทรัพย์สินที่มีอยู่ในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(๑) บัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบว่ามีอยู่ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๒๑ บัญชี และจำนวน ๑๕ บัญชี รวมเป็นเงิน ๖๕๘,๓๓๕,๑๗๖.๐๖ บาท และ ๓๒๐,๑๔๕,๘๑๘.๒๐ บาท ตามลำดับ

(๒) บัญชีเงินฝากของนางนวลเพ็ญ ภัทรเลาะห์ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบว่ามีอยู่ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๔ บัญชี รวมเป็นเงิน ๑,๑๕๔,๔๓๕.๘๔ บาท และ ๕๓๕,๑๔๐.๕๒ บาท ตามลำดับ

(๓) รายการที่ดินของผู้ถูกร้องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบว่ามีอยู่ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๑๗ แปลง รวมราคาประเมินของกรมที่ดิน ๑๘๖,๐๘๖,๒๐๐.๐๐ บาท และ ๑๕๕,๑๕๒,๑๐๐.๐๐ บาท ตามลำดับ

การที่ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นที่ปรึกษาประธานวุฒิสภายื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง โดยระบุว่า ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ตนมีเงินฝาก ๓ บัญชี จำนวนเงินรวม ๗๕ ล้านบาท ที่ดิน ๒๖ แปลง เนื้อที่รวม ๘๕ ไร่ ๓ งาน ๘๘.๗๐ ตารางวา มูลค่า ๕๐ ล้านบาท ส่วนทรัพย์สินของกลุ่มสมรส ระบุว่าไม่มีทรัพย์สินและหนี้สิน และยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง โดยระบุว่า ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ ตนมีเงินฝาก ๓ บัญชี จำนวนเงินรวม ๘๒ ล้านบาท ที่ดิน ๒๖ แปลง เนื้อที่รวม ๘๕ ไร่ ๓ งาน ๘๘.๗๐ ตารางวา มูลค่า ๕๐ ล้านบาท ส่วนทรัพย์สินของกลุ่มสมรส ระบุว่าไม่มีทรัพย์สินและหนี้สิน สำนักงาน ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่า (ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐) ผู้ถูกร้องยังมีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอยู่อีกจำนวน ๒๑ บัญชี เป็นเงินรวม ๖๕๘,๗๓๕,๑๗๖.๐๖ บาท และ (ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓) จำนวน ๑๕ บัญชี เป็นเงินรวม ๓๒๐,๑๔๕,๘๑๘.๒๐ บาท ส่วนของนางนวลเพ็ญ ภัทรเลาะห์ กลุ่มสมรส มีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๔ บัญชี เป็นเงินรวม ๑,๑๕๔,๔๓๕.๘๔ บาท (ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐) และเป็นเงินรวม ๕๓๕,๑๔๐.๕๒ บาท (ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓) เกี่ยวกับที่ดินปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยังมีที่ดินที่มีได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๑๗ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๘๓ ไร่ ๑ งาน ๘๘.๗๐ ตารางวา เหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า นางเยาวพา วณิชยวัฒน์ เลขานุการของตนเป็นผู้จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาให้ลงลายมือชื่อ โดยผู้ถูกร้องไม่ได้อ่านข้อความเนื่องจากมีภารกิจมาก และนางเยาวพาก็ไม่ได้ประสานงานกับนางสาวอรทัย เวสยานนท์ สมุหบัญชีบริษัท อุตสาหกรรมท่อน้ำไทย จำกัด ซึ่งเป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้องอีกผู้หนึ่งด้วย แต่นางเยาวพาชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องเป็นคนจัดเอกสารให้นางเยาวพาได้จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่เกี่ยวกับเงินฝากและที่ดินของผู้ถูกร้องจากเอกสารหลักฐานดังกล่าว

คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องซึ่งประกอบธุรกิจมาเป็นเวลานาน โดยในการประกอบธุรกิจได้ใช้ความระมัดระวังในการดำเนินธุรกิจของตน จึงมีฐานะมั่นคง การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนก็มีระเบียบเพื่อป้องกันการสับสน เช่น มอบหมายให้พนักงานแต่ละคนดูแลบัญชีเงินฝากแต่ละประเภทของตน ส่วนเอกสารเกี่ยวกับที่ดินผู้ถูกร้องก็เป็นผู้เก็บรักษาไว้เอง เมื่อจะใช้งานใด โดยการมอบหมายให้ผู้อื่นไปดำเนินการก็ทำหลักฐานไว้เป็นกิจจะลักษณะ โดยพฤติการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องย่อมทราบดีว่า ตนมีทรัพย์สินมากน้อยเพียงใด การที่แสดงรายการเงินฝากของตนมาเพียง ๓ บัญชี เป็นเงินรวม ๑๕ ล้านบาท ที่ดิน ๒๖ แปลง ซึ่งถือว่ามิมูลค่าไม่ถึงครึ่งของทรัพย์สินที่มีอยู่ แต่ที่แสดงมาเพียงบางส่วนก็โดยมีมูลเหตุชักจูงใจที่ว่าแสดงพอเป็นพิธี ไม่เชื่อว่าจะมีการตรวจสอบอย่างจริงจัง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภาด้วยความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้วินิจฉัยชี้ขาดโดยขอให้วินิจฉัยดังนี้

(๑) ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(๒) ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำความผิดดังกล่าว และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ความว่า การที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ถูกร้องยอมรับว่า อาจจะไม่รอบคอบในการดำเนินการให้เจ้าหน้าที่กรอกบัญชี แต่ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงแต่อย่างใด เพราะเมื่อผู้ถูกร้องพบว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินบกพร่อง ผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการแก้ไขหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา ใกล้เคียงครบ ๑ ปี ผู้ถูกร้องได้รับการแจ้งจากผู้คุ้นเคยกันว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่จะต้องยื่นบัญชี ฯ อีกครั้งหนึ่ง ผู้ถูกร้องได้นำสำเนาบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้เคยยื่นไว้ทั้งสองครั้งมาตรวจสอบเพื่อเตรียมการยื่นบัญชีแสดงรายการ ฯ จึงพบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องที่ยื่นไว้ต่อผู้ร้องดังกล่าวมีความบกพร่องไม่สมบูรณ์ ทั้งมิได้แจ้ง

รายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสด้วย คั้งนั้น ผู้ถูกร้องจึงได้ยื่นบัญชี ฯ เพิ่มเติม ต่อผู้ร้องอีก ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ดังนี้

- (๑) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ รวม ๒๓ บัญชี เป็นเงิน ๑,๐๕๐,๑๘๗,๓๘๑.๕๘ บาท
- (๒) ที่ดินรวม ๔๘ แปลง ราคาประมาณ ๓๕,๖๔๕,๑๗๐ บาท
- (๓) หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น (หุ้นที่ถือในบริษัท ลำลูกกา รีสอร์ท จำกัด และบริษัท ลำลูกกาแลนด์ จำกัด รวมจำนวน ๑๕๐,๐๐๐ หุ้น) มูลค่าประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

รวมทรัพย์สินราคาประมาณ ๑,๑๒๗,๗๓๖,๕๕๑.๕๘ บาท รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือของผู้ถูกร้อง ลงบับลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๔ เรื่อง ขอยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม พร้อมสำเนาใบรับหนังสือดังกล่าวลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๔

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ เพิ่มเติม ครั้งที่ ๒ ดังนี้
ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง (เพิ่มเติม)

- (๑) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ รวม ๑๓ บัญชี เป็นเงิน ๖๓,๗๒๕,๐๔๗.๖๕ บาท
- (๒) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่นในรูปบัตรเงินฝาก รวม ๓ บัญชี เป็นเงิน ๑๗๒,๗๐๕,๑๐๒.๗๖ บาท
- (๓) หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น (หุ้นที่ถือในบริษัทจำกัด รวม ๑๓ บริษัท) มูลค่าประมาณ ๖๓๖,๖๖๐,๐๐๐ บาท
- (๔) เงินให้กู้ยืมตามสัญญาจำนองที่ดิน ๕ สัญญา เป็นเงิน ๓๗,๓๐๘,๐๕๐.๘๒ บาท
- (๕) ที่ดินตั้งอยู่ที่อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม ๔๕๑ แปลง รวมราคาประมาณ ๕๓,๒๕๘,๐๐๐ บาท

(๖) โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ราคาประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

รวมทรัพย์สินราคาประมาณ ๑,๐๐๕,๑๕๖,๒๐๑.๒๗ บาท

ทรัพย์สินของภริยา (นางนวลเพ็ญ ภัทรเลาะห์)

- (๑) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ รวม ๕ บัญชี เป็นเงิน ๓,๓๘๒,๗๔๔.๖๕ บาท
- (๒) หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น (หุ้นที่ถือในบริษัทจำกัด ๓ บริษัท) มูลค่าประมาณ ๖๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท
- (๓) ที่ดินรวม ๔ แปลง ราคาประมาณ ๔,๖๐๐,๐๐๐ บาท
- (๔) รถยนต์นั่งส่วนบุคคลยี่ห้อโตโยต้า โคอโรลล่า ๑ คัน ราคาประมาณ ๗๒๐,๐๐๐ บาท

รวมทรัพย์สินประมาณ ๓๔,๒๐๒,๓๔๔.๖๕ บาท รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือของผู้ถูกร้อง ฉบับลงวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๔ เรื่อง ขอยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หนี้สินเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) พร้อมสำเนาใบรับหนังสือดังกล่าวลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ ทั้งสองครั้งดังกล่าวจากการตรวจพบของตนเอง และเป็นการยื่นเพิ่มเติมก่อนที่ผู้ร้องจะมีหนังสือเรียกผู้ถูกร้องไปสอบสวนเป็นเวลาถึงเกือบ ๕ เดือน (ผู้ร้องมีหนังสือเชิญผู้ถูกร้องไปให้ถ้อยคำครั้งแรก ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๔ และผู้ถูกร้องได้ไปให้ถ้อยคำ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๕) เมื่อครบกำหนดเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ ของผู้ถูกร้องและคู่สมรส เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๓ (ที่ถูกต้องเป็นวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๔) โดยได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้เคยยื่นไว้กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งที่ยื่นเพิ่มเติมสองครั้ง ดังนี้

ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง

- (๑) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ รวม ๓๕ บัญชี เป็นเงินประมาณ ๑,๒๒๘ ล้านบาท
- (๒) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่นในรูปบัตรเงินฝาก รวม ๓ บัญชี เป็นเงิน ๑๗๓ ล้านบาท
- (๓) หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น มูลค่าประมาณ ๖๓๗ ล้านบาท
- (๔) เงินให้กู้ยืมประมาณ ๓๗ ล้านบาท
- (๕) ที่ดินรวม ๕๒๕ แปลง รวมราคาประมาณ ๒๒๐ ล้านบาท
- (๖) โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างเป็นบ้านพักอาศัย ๑ หลัง และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๓ หลัง ราคาประมาณ ๑๒.๕ ล้านบาท

รวมทรัพย์สินราคาประมาณ ๒,๓๐๗.๕ ล้านบาท

ทรัพย์สินของคู่สมรส

- (๑) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ รวม ๕ บัญชี เป็นเงิน ๓,๓๘๒,๓๔๔.๖๕ บาท
- (๒) หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น มูลค่าประมาณ ๖๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท
- (๓) ที่ดินรวม ๔ แปลง ราคาประมาณ ๔,๖๐๐,๐๐๐ บาท
- (๔) ยานพาหนะ ๑ คัน ราคาประมาณ ๗๒๐,๐๐๐ บาท

รวมทรัพย์สินประมาณ ๓๔,๒๐๒,๓๔๔.๖๕ บาท รายละเอียดปรากฏตามสำเนาบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี พร้อมสำเนาใบรับบัญชีดังกล่าว

ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๔ ซึ่งสำนักงานผู้ร้องออกให้และผู้ถูกร้องอ้างว่าอาจมีความเป็นไปได้ว่าผู้ร้องได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องและคู่สมรส ภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ เพิ่มเติมทั้งสองครั้งแล้ว แต่ปรากฏว่า ในการพิจารณาของผู้ร้องตามที่กล่าวในคำร้องของผู้ร้อง ผู้ร้องมิได้หยิบยกเรื่องที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินเพิ่มเติมสองครั้งดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาแต่อย่างใด ทำให้ข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องใช้ประกอบการพิจารณามีความคลาดเคลื่อนต่อความเป็นจริง มติของที่ประชุมของผู้ร้องจึงไม่เป็นธรรมโดยไม่ได้พิจารณาข้อมูลให้ครบถ้วน

คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

๑. ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๗ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ หรือไม่

๒. ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

๓. ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ตรวจพบว่า มีการกระทำความผิด และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

ตามปัญหาข้อแรกที่ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๗ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวรวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ถูกถอดตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒
มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ฯลฯ

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง
- (๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา
- (๗) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร
- (๘) ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลนคร

(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๖๑ บัญญัติว่า “ตำแหน่งข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองมีดังนี้

-----
(๓) ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา

ฯลฯ”

มาตรา ๖๔ บัญญัติว่า “ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองออกจากตำแหน่งเมื่อ

-----
(๓) สำหรับข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามมาตรา ๖๑ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ผู้แต่งตั้งให้พ้นจากตำแหน่ง หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง หรือเมื่อรัฐสภาสิ้นอายุหรือถูกยุบ

ฯลฯ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา โดยเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๕ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ จึงเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๑ (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๖) และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ต่อผู้ร้อง ภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง ระบุว่า มีเงินฝาก ๓ บัญชี จำนวนเงินรวม ๗๕ ล้านบาท ที่ดิน ๒๖ แปลง เนื้อที่รวม ๘๘ ไร่ ๓ งาน ๘๘.๗๐ ตารางวา มูลค่า ๕๐ ล้านบาท คู่สมรสไม่มีทรัพย์สินและหนี้สิน และยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่ง ระบุว่า มีเงินฝาก ๓ บัญชี จำนวนเงินรวม ๘๒ ล้านบาท ที่ดิน ๒๖ แปลง เนื้อที่รวม ๘๘ ไร่ ๓ งาน ๘๘.๗๐ ตารางวา มูลค่า ๕๐ ล้านบาท ส่วนทรัพย์สินของคู่สมรส ระบุว่าไม่มีทรัพย์สินและหนี้สิน แต่จากการตรวจสอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยังมีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอยู่อีก จำนวน ๒๑ บัญชี เป็นเงินรวม ๖๕๘,๗๓๕,๑๗๖.๐๖ บาท (ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐) และจำนวน ๑๕ บัญชี เป็นเงินรวม ๓๒๐,๑๔๕,๘๑๘.๒๐ บาท (ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓) ส่วนของคู่สมรสมีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๔ บัญชี เป็นเงินรวม ๑,๑๕๔,๔๓๕.๘๔ บาท (ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐) และเป็นเงินรวม ๕๓๕,๑๔๐.๕๒ บาท (ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓) ในส่วนของที่ดินปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยังมีที่ดินที่มีได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๑๗ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๘๓ ไร่ ๑ งาน ๕๗.๗๐ ตารางวา ต่อมาได้มีการยื่นบัญชีฯ เพิ่มเติม ๒ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องได้แจ้งบัญชีเงินฝากธนาคารพาณิชย์เพิ่มเติมจำนวน ๒๓ บัญชี เป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๑,๐๕๐,๑๘๗,๓๘๑.๕๘ บาท ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ จำนวน ๕๓ รายการ คิคราคาโดยประมาณ ๓๗,๕๔๕,๑๗๐.๐๐ บาท รวมเป็นมูลค่าทรัพย์สินที่แจ้งเพิ่มทั้งสิ้น ๑,๑๒๗,๗๓๖,๕๕๑.๕๘ บาท และเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องได้แจ้งบัญชีเงินฝากธนาคารพาณิชย์เพิ่มเติมจำนวน ๑๓ บัญชี เงินฝากสถาบันการเงิน ๓ บัญชี เงินลงทุน เงินให้กู้ยืม เพิ่มเติม เป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๕๑๐,๓๕๘,๒๐๑.๒๗ บาท ที่ดิน ๔๕๑ แปลง พร้อมโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างเพิ่มเติม คิคราคาโดยประมาณ ๕๔,๗๕๘,๐๐๐.๐๐ บาท รวมมูลค่าเป็นทรัพย์สินที่แจ้งเพิ่มทั้งสิ้น จำนวน ๑,๐๐๕,๑๕๖,๒๐๑.๒๗ บาท และในคราวนี้ผู้ถูกร้องได้แจ้งบัญชีฯ ในส่วนของคู่สมรสด้วย รวมมูลค่าเป็นทรัพย์สิน ๗๔,๒๐๒,๗๔๔.๖๕ บาท การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน

และหนี้สินของผู้ถูกร้องในครั้งแรกนั้น ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินน้อยกว่าที่ตนเองมีอยู่จริง ทั้งตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบภายหลัง และตามที่ได้ยื่นเพิ่มเติมเป็นจำนวนที่มาก คือ ทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินมีอยู่ทั้งหมด ประมาณสองพันล้านบาท แต่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพียงประมาณแปดสิบล้านบาท ทรัพย์สินที่เป็นที่ดิน มีมูลค่าประมาณสองร้อยกว่าล้านบาท แต่ยื่นบัญชี ๑ ประมาณเพียงหนึ่งร้อยล้านบาท และทรัพย์สินและหนี้สินของกลุ่มสมรส ระบุว่าไม่มีทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใด ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเห็นว่า จำนวนทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องแสดงในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งสองครั้งแตกต่างกันมีจำนวนมากอย่างเห็นได้ชัด ผู้ถูกร้องมีธุรกิจที่ใหญ่โตมีรายได้และทรัพย์สินจำนวนมาก ทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ย่อมได้มาด้วยความสามารถ มีความสามารถบริหารจัดการเป็นอย่างดีและมีความรอบคอบอยู่มากหรือมากกว่าคนอื่น ๆ ตามคำให้การของนางเยวพา วณิชยวรนันต์ เลขานุการของผู้ถูกร้องที่ให้การต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ความว่า ผู้ถูกร้องเข้าใจว่า การยื่นบัญชี ๑ ดังกล่าวเป็นเพียงแสดงเป็นพิธีไม่ได้มีความจริงจังกที่จะยื่นบัญชี ๑ ทั้งหมด ตามพฤติการณ์เชื่อว่า ผู้ถูกร้องทราบดีว่า ตนมีทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และเงินสดอยู่จำนวนมากน้อยเท่าใด ไม่ทำให้หลงผิดถึงความมีอยู่ของทรัพย์สินจนไม่สามารถยื่นบัญชี ๑ ได้ครบถ้วน

ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า นางเยวพา วณิชยวรนันต์ เลขานุการของผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาให้ตนลงลายมือชื่อ โดยไม่ได้อ่านข้อความเนื่องจากมีภารกิจมาก และนางเยวพา ไม่ได้ประสานงานกับนางสาวอรทัย เวศสานนท์ สมุหบัญชีบริษัท อุตสาหกรรมท่อน้ำไทย จำกัด ก่อนทำบัญชี ๑ แต่จากคำให้การของนางเยวพาต่อผู้ร้องได้ความว่าผู้ถูกร้องเป็นคนละเอียดรอบคอบจะอ่านเอกสารทุกชิ้นอย่างละเอียดก่อนลงลายมือและที่อ้างว่า เมื่อทราบว่า ยื่นบัญชี ๑ ไม่ครบถ้วนถูกต้องก็ได้พยายามแก้ไขและยื่นบัญชี ๑ เพิ่มเติมอีก ๒ ครั้ง ผู้ร้องได้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกร้องพบว่า มีทรัพย์สินอยู่มากที่ผู้ถูกร้องยังไม่ยื่นบัญชี ๑ เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินอยู่ก่อนแล้ว และพบว่าผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชี ๑ ให้ถูกต้อง การยื่นบัญชี ๑ เพิ่มเติมของผู้ถูกร้องก็กระทำหลังจากการครบกำหนดที่ต้องยื่นบัญชี ๑ เพิ่มเติม จึงไม่อาจอ้างถึงความสุจริตใจของผู้ถูกร้องได้ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องทุกข้อฟังไม่ขึ้น

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยเป็นข้อสุดท้ายมีว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา นี้ มี ๒ กรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำรงตำแหน่งอยู่ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบ การกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วัน ครบกำหนดต้องยื่น หรือวันที่ผู้ร้องตรวจพบการกระทำดังกล่าว

กรณีที่สอง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งนอกจากการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การให้พ้นจาก ตำแหน่งทางการเมืองจึงไม่สามารถใช้บังคับได้อีก เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ดังนั้น วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริงกรณีของผู้ถูกร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้อง พ้นจากตำแหน่งก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงต้องบังคับตามกรณีที่สอง ผู้ถูกร้อง ถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง คือ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยดังนี้

๑. ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วย ข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๒. ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ